

פרק אלו מציאות

הקדמה:

כתוב בתורה [שמות כג]: "כי תפגע שור איבך או חמרו תעה השב תשיבנו לו".

עוד נאמר [דברים כב]: "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך:

ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו:

וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם".

הפרק שלפנינו דן בעיקר בענייני השבת אבידה.

ואלו הם עיקרי ענייני אבידה הנדונים בפרקנו:

א. אילו מציאות שייכות למוצאן, ואילו הן שחייב להכריז עליהן.

ב. דיני יאוש בעלים. איזהו יאוש מדעת, ואיזהו — שלא מדעת, ומה דינם.

ג. דיני סימנים. אילו הם הסימנים שמחזירים אבידה על פיהם.

ד. דין המוצא כל זמן ששומר את האבידה. האם דינו כשומר חנם, או כשומר שכר.

ה. דיני הטיפול באבידה עד שיבואו הבעלים לקחתה.

ו. דיני הטיפול בבעלי חיים שנמצאו.

אולם בחלקו השני של הפרק יתוספו נושאים חדשים, כגון דיני פריקה וטעינה, ושאר עניינים שיש בהם הפסד ממון ישראל, שציוותה התורה על האדם לסייע לחבירו במקרים אלו, כדי למנוע הפסד.

מתנתין:

אלו מציאות שלו⁽¹⁾ הן [של המוצאן], ואינו חייב להכריז שמצאן כדי שיוכל להשיבן לבעליהן, משום שנתייאשו בעליהן מהן, והפקר הם. **ואלו מציאות חייב להכריז על מציאתן**, כדי שיבואו בעליהן לקחתם?

אלו הן המציאות ששלו הן⁽²⁾:

מצא פירות [בגמרא להלן יתבאר שהפירות

"כל דבר שאין בו סימן — הרי אלו שלו", היינו, לשיטת אביי [להלן] שסובר יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, ורצה להשמיענו, שבכל הדברים האלה המפורטים, יש יאוש מדעת, שמפני חשיבותם או כבדם יודע שנאבדו ממנו. ולשיטת רבא, השמיענו שייאוש שלא מדעת — הוי יאוש. ועייין עוד בראשונים מה שכתבו בזה.

1. כתב הריטב"א, מה שלא שנה התנא "אלו מציאות שאינו חייב להכריז", להשמיענו, שאף אם הביא האובד עדים שנפל ממנו, אינו חייב להחזיר לו, כיון שדבר שאין בו סימן הוא, הרי נתיאש ממנו בעליו, ונעשה הפקר.

2. כתב הרשב"א, מה שלא שנה התנא דרך כלל